

گزارش بیست و دومین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران*

دبیرخانه کتاب سال

روشنایی بگشایند. قصد آنان فراتر رفتن از مغاک نفس پرستی به سوی افق‌های پهناور، پهنه معناست، و نگارش یک کتاب خوب، گامی است در راه وصول این مقصود.

نهادهای اجتماعی در طول حیاتشان، به تبع دگرگونی‌های محیط اجتماعی، فراز و فرودهای خاص خود را دارند، اما مهم این است که آهنگ کلی حرکت هر نهاد در سوی بهبود باشد؛ یعنی رفع کاستی‌ها از یک سو و بهبود کمی و کیفی روش‌ها، معیارها و قواعد و ضوابط سازمانی از سوی دیگر. به گمان ما نهاد «کتاب سال»، به رغم کمبودها و

کتاب مظهر بارز خردمندی و فرهیختگی آدمی و کتاب خوب نمونه‌اعلای این فرهیختگی است. تلاش در جهت تقویت این ویژگی ارجمند، وجود انسان تلاشی است در جهت تحقق هرچه بیشتر کمالات والای بشری و هموار ساختن راه‌های وصول به حقایق. کوشندگان طریق معرفت و پویندگان راه حقیقت، ورزندگان بهترین و عالی‌ترین تلاش‌ها برای بیرون کشیدن ابنای بشر از اعماق ظلمانی جهل و جاهلیت و برکشیدن او به آسمان‌های فراخ دانش و معرفت‌اند. آنها پیوسته در تلاش‌اند تا در دیوارهای تاریک‌اندیشی رخنه درافکنند و روزنه‌هایی به جهان نور و

* برگرفته از کتابچه‌ای که دبیرخانه کتاب سال منتشر کرده است.

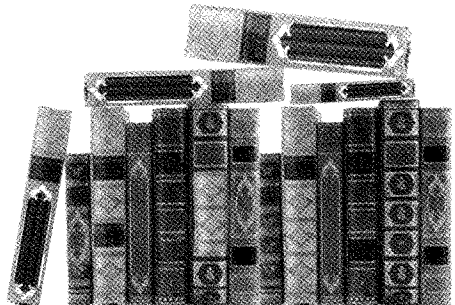
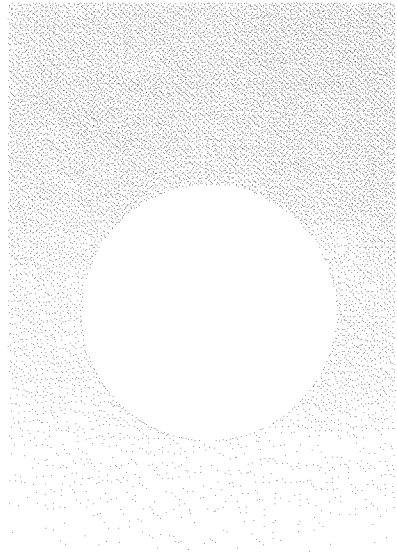

کتاب سال کارنامه کتاب کشور است و لذا نماد و نشانه‌ای است از وضع کمی و کیفی نشر کتاب در ایران. فراز و فرودها و قوت و ضعف‌های حوزه کتاب، کم و بیش، در این کارنامه بازتاب می‌یابد. کتاب سال بر آن است که در این بازنمایی کامیاب بوده است. اقبال اهل قلم و جامعه نویسندگان و ناشران ایران و البته حساسیت‌ها و انتقادهای آنان به این کار، گواهی بر این کامیابی است.

حاصل برگزاری بیست و یک دوره کتاب سال، ۴۶۶ کتاب برگزیده و ۴۳۷ کتاب تقدیر شده، در رشته‌های مختلف علمی است. صدها مؤلف و مترجم و مصحح در ادوار بیست و یک ساله آثارشان برگزیده شده و مورد تقدیر و تشویق قرار گرفتند. بسیاری از نویسندگان با استطلاع از معیارها و ضوابط انتخاب کتاب‌های برگزیده کوشیدند تا آثار خویش را متناسب با این ضوابط و در قالب معیارها و استانداردهای کتاب سال که ضمناً معیارهایی عام و جهانی نیز هستند تدوین و تنظیم کنند و این خود از آثار مثبت و قابل توجه مترتب بر وجود این پدیده فرهنگی است.

ارزیابی کتاب‌ها را بیش از ۶۰۰ نفر از استادان معظم حوزه علمیه قم، دانشگاه‌های

کاستی‌هایی که بسیاری از آنها در مسیر حرکت هر نهادی از این دست طبیعی است، تا حدود قابل توجهی در راه دستیابی به هدف‌های خویش کامیاب بوده است.

جمهوری اسلامی ایران، منحصراً کتاب‌هایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که برای نخستین بار در سال ۱۳۸۲ منتشر شده‌اند. در این دوره، بر اساس آمار ارائه شده از سوی خانه کتاب ایران، کتاب‌های چاپ اول ۲۰۲۹۶ عنوان بوده است که پس از حذف کتاب‌های چاپ افست یا کتاب‌هایی که برای نخستین بار از سوی ناشر خاصی چاپ شده‌اند ولی پیش از آن، ناشر دیگری آن را چاپ کرده است و یا کتاب‌های کمک درسی، تعداد ۸۶۱۲ عنوان برای بررسی در حوزه‌های تخصصی انتخاب شدند که به تفکیک موضوع به قرار ذیل‌اند:

تهران، شهید بهشتی، تربیت مدرس، صنعتی شریف، صنعتی امیرکبیر، علم و صنعت، خواجه نصیر طوسی، الزهراء علیها السلام، امام صادق علیه السلام، علامه طباطبایی، تربیت معلّم، علوم پزشکی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی، دانشکده صنعت آب و برق، سازمان حسابرسی، دانشگاه‌های تبریز، فردوسی، شیراز، شهید چمران، بوعلی و دیگر مؤسسات پژوهشی و صاحب‌نظران علمی و فرهنگی در نقاط مختلف کشور برعهده داشته‌اند. در بیست و دومین دوره کتاب سال

آمار مجموع کتاب‌های بررسی شده در بیست و دومین دوره کتاب سال

۱. کلیات

تعداد کل کتاب‌ها	تصحیح	ترجمه	تألیف	
۱۲	۰	۲	۱۰	کلیات
۸	۰	۱	۷	کلیات و روش تحقیق
۲۴	۱	۲	۲۱	کتابشناسی و فهرست
۳۳	۰	۱۹	۱۴	علوم کتابداری
۱۰	۰	۲	۸	دایرة‌المعارف‌ها و فرهنگ‌ها
۱۲	۰	۰	۱۲	روزنامه‌نگاری
۹۹	۱۲	۲۶	۷۲	جمع کل

۲. فلسفه و روان‌شناسی

تعداد کل کتاب‌ها	تصحیح	ترجمه	تألیف	
۳۶	۰	۱۷	۱۹	کلیات
۴۹	۰	۳۵	۱۴	فلسفه غرب و شرق
۳۷	۰	۶	۳۱	فلسفه اسلامی
۹	۰	۵	۴	منطق
۳۷۰	۰	۲۰۴	۱۶۶	روان‌شناسی
۵۰۱	۰	۲۶۷	۲۳۴	جمع کل

۳.۵.۳

تعداد کل کتاب‌ها	تصحیح	ترجمه	تألیف	
۱۷	۰	۵	۱۲	دین - کلیات
۲۱۷	۲	۲۸	۱۸۷	اسلام کلیات
۱۵۵	۱	۱۷	۱۳۷	علوم قرآنی
۷۳	۰	۲۰	۵۳	حدیث
۵۱	۳	۳	۴۵	رجال
۱۲۵	۱	۹	۱۱۵	فقه و اصول
۸۱	۲	۱۱	۶۸	کلام
۱۴۷	۳	۲۱	۱۲۳	اخلاق
۸۷	۷	۱۷	۶۳	عرفان
۱۵۹	۱	۳۳	۱۲۵	سیره معصومین
۸۰	۰	۶۰	۲۰	ادیان دیگر
۱۱۹۲	۲۰	۲۲۴	۹۴۸	جمع کل

(ج) دین:

از میان رشته‌های مختلف این موضوع، کتاب زیر در رشته کلام (تألیف) ممتاز شناخته شد:

۱. سلامة القرآن من التحريف وتفنيده
الإفتراءات على الشيعة الامامية

فتح الله المحمدي (نجارزادگان). -

تهران: مشعر، ۱۳۸۲

۷۵۸ صفحه.

کتابنامه.

۱. قرآن -- تحريف. ۲. قرآن -

دفاعیه‌ها و ردیه‌ها. ۳. شیعه - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها.

اهمیت قرآن کریم به عنوان یکی از دو ثقل اکبر بازمانده از آورنده عظیم الشان آن و نقش بارز و محوری این کتاب کریم الهی در ایجاد و ابقای اتحاد امت مسلمان از مسائل بارز و قابل توجه در خصوص این متن و حیاتی الهی است. به اعتقاد عموم مسلمانان، قرآن از هرگونه تحریف و تغییر مصون بوده، دست تحولات و تغییرات زمان را به دامن مطهر آن راهی نیست و این تحقق وعده الهی است؛ چنانکه به صراحت در متن قرآن کریم ذکر شده است. یکی از اتهاماتی که به

ناروا بر شیعه وارد شده و گاه بر آن اصرار شده است، اتهام اعتقاد به تحریف قرآن است که این امر به ویژه در کتابی با عنوان «اصول مذهب الشيعة الامية الاثني عشرية» تألیف ناصر علی قفاری به تفصیل مورد بحث قرار گرفته است. مؤلف با عنایت به این کتاب و برخی کتب دیگر که قبل از آن تألیف شده و در آنها این اتهام به شیعه مطرح گردیده، اقدام به تألیف کتاب «سلامة القرآن من التحريف» نموده است. کتاب در دو بخش اصلی تنظیم شده است: بخش اول به مسأله سلامت قرآن از تحریف در نظر فریقین، با قطع نظر از آراء و افتراءات بعض افراد، پرداخته است. در بخش دوم به مسأله اتهاماتی که در خصوص تحریف قرآن بر شیعه وارد شده پرداخته شده است.

بررسی ادله مصونیت قرآن از تحریف از نظر شیعه امامیه، بررسی روایات تحریف قرآن در کتب شیعه، بررسی کتاب «فصل الخطاب» محدث نوری، شهادت علمای امامیه به مصونیت قرآن از تحریف، بررسی احادیث تحریف قرآن در کتب اهل سنت، و پاسخگویی به شبهات دکتر ناصر بن علی قفاری در کتاب «اصول مذهب الشيعة»، احسان الهی ظهیر در کتاب «شیعه و القرآن» و

للتاریخ: كشف الاسرار و تبرئة الائمة الأطهار» از نویسنده‌ای با نام سیدحسین موسوی به طبع رسیده و در آن برخی شبهات و شکوک در خصوص تاریخ شیعه و عقاید و احکام از نظر آنان مطرح شده است، نویسنده را بر آن داشته است تا ضمن بررسی دقیق و موشکافانه، مدعیات مطرح شده در کتاب و با مراجعه به متون و منابع اصیل و مورد وثوق، حقیقت را در باب هر یک از آنها مطرح نماید. اتقان در تحلیل عمیق مطالب و استنتاج منطقی و یکدستی ارجاعات، از ویژگی‌های کتاب است. در این کتاب به مزعومات نویسنده کتاب «الله ثم للتاریخ» در باب انتساب شیعه به اهل البيت علیهم السلام، و اثر بیگانه عناصر در تکون تشیع و مسأله انتظار پاسخ داده شده است.

محمد مال الله در کتاب «الشیعة و تحریف القرآن»، از مهم‌ترین مباحث کتاب است.

۲. **الله وللحقیقة: ردّ علی کتاب «الله ثم**

للتاریخ»

علی آل محسن. - تهران: مشعر، ۱۳۸۲
کتابنامه: ص ۶۶۹ - ۶۹۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

روشنگری در باب حوادث تاریخی و عقاید و احکام و بازشناسی حقیقی آنها نسبت به هر یک از فرق و طوایف مذهبی از مهم‌ترین عوامل ایجاد وفاق و اتحاد بین مسلمانان و زدودن موانع وحدت امت اسلامی است.

کتابی که چند سال پیش با عنوان «الله ثم

